

Latin Amerika'da Yaygın Kaliteli Çocuk Bakım Hizmetlerinin Teşvik Edilmesi

M. Caridad Araujo
Baş Ekonomist, Sosyal Güvenlik ve Sağlık Birimi, Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası, Washington DC, ABD

Latin Amerika'da 3 yaşın altındaki çocuklar için kamu finansmanı alan çocuk bakım hizmetlerinin çok hızlı bir biçimde yaygınlaştığını gördük. Annelerin istihdamı ailelerin gelirlerini artırmaktadır ve bu da çocukların iyi olma halini destekleyecektir. Fakat, erken çocukluk dönemi hizmetlerindeki bu yeni gerçeklik önemli politika sorularını doğurmaktadır.

Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvator ve Uruguay gibi ülkelerde çocukların en az %40'ı 3 yaşına geldiklerinde çocuk bakım hizmetlerini kullanmaktadırlar. Bu ülkelerden bazılarında 2 yaşındaki çocuklar da bu hizmetleri benzer sıklıklarda kullanmaktadır.

Latin Amerika'da çocuk bakım hizmetlerine yönelik artan talep kısmen kentleşmede ve kadınların işgücü piyasasına katılımlarında artış, geniş aile sayısında azalma olarak değişen demografik yapıya yansımaktadır. 1999 ve 2014 seneleri arasında Latin Amerika'da kadınların işgücü piyasasına katılımı %58'den %65'e yükselmiştir (Duryea ve Robles, 2016) Bu değişim tüm eğitim kurumlarında ve 5 yaşın altında çocuk sahibi kadınlarda da görülebilir (Berlinski ve Schady, 2015).

Kaliteli Çocuk Bakım Hizmeti Nedir?

Kaliteli çocuk bakım hizmetinin temel unsurları ile ilgili geniş bir literatür bulunmaktadır. Uzmanlar genellikle kalitenin yapısal unsurlarını ve süreç kalitesini birbirinden ayırmaktadır. Yapısal kalite altyapı, malzemelerin mevcut olması, çocuklardan sorumlu personel nitelikleri ve bakım veren kişi sayısının çocuk sayısına oranı ile ilgilidir. Süreç kalitesi ise çocuklara bakım veren kişiler ve çocuklar arasındaki etkileşimlerin doğasına odaklanmaktadır. Küçük yaşta çocuklar için kaliteli etkileşimler sık gerçekleşmeli, çocukların ilgilerine duyarlı, dil açısından zengin, sıcak ve çocukların hassasiyetlerine duyarlı olmalıdır. Yapısal kalite, yeterli güvenlik ve hijyen koşullarını sağlamak için önemlidir. Ayrıca, yapısal kalite ve süreç kalitesi birbirleri ile ilişkilidir: Örneğin çocuk başına düşen bakım veren kişi sayısının çok düşük olduğu bir ortamda sık ve bireyselleştirilmiş etkileşimler sunabilmek daha zor hale gelmektedir. Araştırmalar çocuk bakım hizmetlerinin zaman içerisinde devam ettirilebilecek sonuçları elde edebilmesi için süreç kalitesinin çok önemli olduğuna işaret etmektedir. Diğer bir deyişle süreç kalitesi taviz verilemeyecek bir şeydir. Latin Amerika'da mevcut veriler aşırı düşük süreç kalitesi oranları gösterdikleri için teşvik edici değildir (Berlinski ve Schady, 2015).

Bakım Kalitesi ve Çocuk Gelişimi Arasındaki İlişki

Kısa süre önce yayımlanan bir makalede, meslektaşlarım ve ben süreç kalitesi ve çocuk gelişim sonuçları arasındaki ilişkiyi inceledik (Araujo ve diğerleri, 2017). Peru'da kent bölgelerinde devlet finansmanı alan en büyük çocuk bakım hizmetleri sağlayıcısı olan Cuna Más programından verileri inceledik. Süreç kalitesi derslik düzeyinde ölçülmüştür. İncelenen 291 merkezin her birinden 2 sınıfın kalitesi ile ilgili verilerimiz bulunmaktaydı. Çalışmada Toddler Classroom Assessment Scoring Sistemini (CLASS) kullandık (La Paro ve diğerleri, 2012). Bu sistem Latin Amerika'da sınıfta süreç kalitesini ölçmek için kullanılan, tanınmış bir araçtır. CLASS sisteminin odak noktası yetişkin ve çocuklar arasındaki etkileşimlerdir. Ayrıca, söz konusu sınıflardaki çocukları evlerinde de ziyaret ederek, bölgede pek çok yaygınlaştırılmış çalışmada kullanılan tarayıcı bir değerlendirme olan Ages and Stages Questionnaire'in (Yaşlar ve Aşamalar Anketi) problem çözme, ince motor ve iletişim ölçeklerini uyguladık (ASQ-3) (Squires ve diğerleri, 2009).

Çocuk bakım merkezlerindeki dersliklerde süreç kalitesini ve çocuk gelişim çıktılarını karşılaştırdık. Standart sapmadan daha yüksek süreç kalitesi sunan bir bakım verenin sınıfında olan çocuğun standart sapmanın %7'si ölçeğinde daha büyük ölçekli gelişim sonuçları elde ettiği bulgusuna ulaştık. Aynı zamanda uzun süre eğitim hayatında kalmış olan bakım veren kişilerin değil daha deneyimli kişilerin daha etkili olduğunu gördük.

Programlar Geniş Ölçekli Kaliteli Çocuk Bakım Hizmetlerini Nasıl Yaygınlaştırabilir?

- *Kaliteli hizmet sunma stratejisi olmaksızın kapsamda genişleme konusunda acele etmemek:* Birçok Latin Amerika ülkesinde eğitim hizmetlerinin kapsamı bu hizmetlerin kalitesi üzerine odaklanılmaksızın hızla genişletilmiştir. Bu yaklaşım çocuk bakımı için iyi bir fikir değildir. Kanıtlar gösteriyor ki 3 yaşın altındaki çocuklar için düşük kaliteli çocuk bakım hizmetleri tehlikesiz değil. Aslında düşük kaliteli çocuk bakımı hizmeti çocuk gelişimi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip (Berlinski ve Schady, 2015). Bu yüzden kapsam genişletme çalışmaları kaliteyi artırma ve konsolidasyon çalışmalarıyla birlikte eş zamanlı yürüyecek şekilde planlanmalıdır.
- *Doğru hedef belirleme:* Eğitim ve istihdam üzerinde uzun vadeli etkilere sahip kaliteli çocuk bakım hizmetleri ile ilgili yapılan çalışmalardan çıkarılan önemli bir ders, bu hizmetlerin çok yoksul ve kırılgan ailelerden gelen çocuklar için tasarlanmış olduğudur. Latin Amerika bazı sosyal programlar için çok gelişmiş hedefleme sistemleri ortaya koymuştur, fakat bu hedefleme sistemleri her zaman kamu sübvansiyonu alan çocuk bakım hizmetleri için kullanılmamaktadır. En dezavantajlı ailelerden gelen çocuklar düşük kaliteli, stimülasyon ve öğrenme fırsatlarından yoksun bir ev ortamını deneyimlemesi en olası olan çocuklardır. Kaliteli çocuk bakım hizmetlerinden faydalanması en gereken grup da bu çocuk grubudur.

'Çocuk bakım hizmetlerinin zaman içerisinde devam ettirebilecek çocuk gelişim sonuçları elde edebilmesi için süreç kalitesi çok önemlidir. Diğer bir deyişle süreç kalitesi taviz verilemeyecek bir şeydir.'

△ Fotoğraf: Cuna Más ulusal erken çocukluk programının izniyle kullanılmıştır

- **Çalışma koşulları:** Çocuk bakım merkezlerinin personelleri çoğunlukla optimum olmayan koşullarda çalışmaktadır. Birçok merkez personeliyle resmi istihdam ilişkisi kurmamakta, onlara maaş ve diğer çalışma primlerini ödememektedir. İşgücünün önemli bir bölümü çalışma sürelerinin bir kısmında gönüllü çalışmaktadır. Bu şartlar altında kalite ve hesap verebilirlik mümkün olamamaktadır. Çocuklara bakım veren deneyimli ve etkin kişilerin sektörden ayrılarak ve özel sektörde daha iyi işler bulmaya teşvik eden pek çok neden bulunmaktadır.
- **Mentorluk:** Sık ve tutarlı yetişkin-çocuk etkileşimi içeren bakım sunmak öğrenilebilir bir şeydir. Çocuklara bakım veren kişilerde bu yetkinlikleri tesis edebilmek için onlarla bireysel çalışmalar yapabilmek için mentorluk mekanizmaları ortaya koyulmuştur. Bu mekanizmalar çocuklara bakım veren kişilerle beraber çalışabilecek ve onların güvenini kazanabilecek nitelikli mentorlar gerektirmektedir. Mentorluk, çocuk bakım hizmetlerinde çalışanların hizmet içi eğitim stratejilerinin önemli bir parçasıdır. Daha yaygın bir mentorluk hizmeti sunmak için en etkili mekanizmaların hangileri olduğuna dair daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

- *Sürekli kalite geliştirme*: Sosyal programlar teknolojiyi kullanarak birçok operasyonel süreci basitleştirmeye çalışmaktadır. Sürekli kalite geliştirme sonuç niteliğinde eylemleri tetikleyecek gerçek zamanlı verilere dayanmaktadır. Kalite geliştirme sisteminin işe yaraması için dört ana unsurun ortaya koyulması gerekmektedir: Gerçekleştirilmesi istenen spesifik sonuçların tanımı; o sonuçların nasıl ölçüleceğine dair mutabakat; bu sonuçların elde edilmesi için gerekli olan değişikliklerin tespit edilmesi; ve dinamik olarak kendini uyarlayan yenilik ve sürekli öğrenme döngüsü.
- *Hizmet öncesi eğitim*: Latin Amerika taleplerini karşılayabilmek için yeterli sayıda erken çocukluk bakımı için veren kişiler yetiştirmemektedir. Aynı zamanda yüksek öğretim eğitim programlarıyla sunulan becerileri, sahadaki en iyi uygulamalarla uyumlu hale getirme ihtiyacı da söz konusu olabilir. Yaygın ve kaliteli hizmetler, geleceğin iş gücünü eğitmekle sorumlu yüksek öğretim hizmetleri ile organik bir işbirliğini gerektirmektedir.
- *Müfredat ve erken çocukluk öğrenme rehberleri*: Müfredat süreç kalitesini elde etmede önemli bir rol oynamaktadır. Müfredat sonuçlarla ilgili varılmış olan mutabakatı yansıtır. Aynı zamanda bu sonuçların elde edilmesi için gerekli olan eğitim, izleme ve değerlendirme alanlarındaki çalışmaları da içerir. Müfredat özellikle çocuklara bakım veren kişilerin, çocukların yaşına uygun materyaller ve yapılandırılmış aktiviteler sunar.
- *Süreç kalitesinde odaklanmaya devam edin*: Kimse küçük yaştaki çocuklara sağlık, güvenlik ve iyi olma hallerini destekleyecek koşullarda, güvenli tesislerde bakım verilmesine itiraz etmeyecektir. Ancak sürekli kalite geliştirme çabalarında odak kalitenin süreç yönleri üzerinde kalmalıdır. Bu yüzden teknik ve akademik danışmanlar kalite gelişiminin odakta kalmasını sağlayarak ailelerle, sivil toplum kuruluşlarıyla ve topluluklarla güçlerini birleştirmelidir.

Kaynakça

Araujo, M.C., Dormal, M. ve Schady N. (2017). *Child Care Quality and Child Development*. IDB Working Paper Series IDB-WP-779. February 2017. Washington DC: Inter-American Development Bank. <https://publications.iadb.org/handle/11319/8154> (Erişim Tarihi: Nisan 2017)

Berlinski, S. ve Schady, N. (eds). (2015). *The Early Years: Child wellbeing and the role of public policy*. New York: Palgrave Macmillan.

Duryea, S. ve Robles, M. (2016). *Social Pulse in Latin America and the Caribbean 2016: Realities and perspectives*. Washington DC: Inter-American Development Bank. <https://publications.iadb.org/handle/11319/7863> (Erişim Tarihi: Nisan 2017).

La Paro, K.M., Hamre, B.K., ve Pianta, R.C. (2012). *Classroom Assessment Scoring System (CLASS) Manual, Toddler*. Baltimore, MD: Brookes.

Squires, J., Bricker, D., Twombly, E., Nickel, R., Clifford, J. Murphy, K. ve diğerleri. (2009). *Ages & Stages English Questionnaires, Third Edition (ASQ-3): A parent-completed child monitoring system*. Baltimore, MD: Brookes